

संयुक्ता विप्रयुक्ताश्च पूर्वदेहे कृता मया । तमोभिः कर्मभिः पापैः पूर्वदेहेषु सञ्चितं ।

दुःखं मामनुसम्प्राप्तं राजस्त्वदिप्रयोगजं । अद्यप्रभृत्यहं राजन्कुशसंस्तरशायिनी ।

भविष्याम्यसुखाविष्टा तद्दर्शनपरायणा । दर्शयस्व नरव्याघ्र शशि मामसुखान्वितां । कृपणं नाथकरुणं विलपन्तीं नरेश्वर ।

॥ कुन्तुवाच ॥ एवं बज्रविधं तस्यां विलपन्त्यां पुनः पुनः । तं शवं सम्परिष्वज्य वाक्किलान्तर्हिताऽब्रवीत् । ४७१०

उत्तिष्ठ भद्रे गच्छ त्वं ददानीह वरं तव । जनयिष्याम्यपत्यानि त्वय्यहं चारुहासिनि ।

आत्मकीये वरारोहे शयनीये चतुर्दशीं । अष्टमीं वा चतुस्त्रातां संविशेथा मया सह ।

एवमुक्ता तु सा देवी तथा चक्रे पतिव्रता । यथोक्तमेव तदाकथं भद्रा पुत्रार्थिनी तदा ।

सा तेन सुषुवे देवी शवेन भरतर्षभ । चीन्शाल्वांश्चतुरो मद्रान्सुतान् भरतसत्तम ।

तथात्वमपि मय्येवं मनसा भरतर्षभ । शक्ता जनयितुं पुत्रांस्तपोयोगबलान्वितः । ४७१५

इत्यादिपर्वणि सम्भवपर्वणि व्युषिताश्चसंवादे एकविंशत्यधिकशतोऽध्यायः ॥ २१ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तस्तथा राजा तां देवीं पुनरब्रवीत् । धर्मविद्वर्त्मसंयुक्तमिदं वचनमुत्तमं ।

॥ पाण्डुरुवाच ॥ एवमेतत्पुरा कुन्ति व्युषिताश्चकार ह । यथा त्वयोक्तं कल्याणि सद्वासीदमरोपमः ।

अथ त्विदं प्रवक्ष्यामि धर्मतत्त्वं निबोध मे । पुराणमृषिभिर्दृष्टं धर्मविद्विर्म्हतात्मभिः ।

अनावृताः किल पुरा स्त्रिय आसन्वरानने । कामचारविहारिण्यः स्वतन्त्राश्चारुहासिनि ।

तासां व्युच्चरमाणानां कामारात्सुभगे पतीन् । नाधर्माऽभूद्वरारोहे सहि धर्मः पुराऽभवत् । ४७२०

तच्चैव धर्मं पौराणं तिर्यग्येयानिगताः प्रजाः । अद्याप्यनुविधीयन्ते कामक्रोधविवर्जिताः ।

प्रमाणदृष्टो धर्मोऽयं पूज्यते च महर्षिभिः । उत्तरेषु च रम्भोरुहसुखद्वयापि पूज्यते ।

स्त्रीणामनुग्रहकरः स हि धर्मः सनातनः । अस्मिंस्तु लोके न चिरान्मर्यादेयं शुचिस्मिते । स्थापिता येन यस्माच्च तन्मे विस्तरतः

शृणु ।

वभूवोद्दालको नाम महर्षिरिति नः श्रुतं । श्वेतकेतुरितिख्यातः पुत्रस्तस्याभवन्मुनिः ।

मर्यादेयं कृता तेन धर्म्या वै श्वेतकेतुना । कोपात्कमलपत्राच्च यदर्थं तं निबोध मे । ४७२५

श्वेतकेतोः किल पुरा समक्षं मातरं पितुः । जग्राह ब्राह्मणः पाणौ गच्छाव इति चाब्रवीत् ।

अपिपुत्रस्ततः कोपं चकारामर्षचोदितः । मातरं तां तथा दृष्ट्वा नीयमानां बलादिव ।

क्रुद्धं तन्तु पिता दृष्ट्वा श्वेतकेतुमुवाच ह । मा तात कोपं कार्षीस्त्वमेष धर्मः सनातनः ।

अनावृता हि सर्वेषां वर्णानामङ्गना भुवि । यथा गावः स्थितास्तात स्त्रे स्त्रे वर्णे तथा प्रजाः ।

अपिपुत्रोऽथ तं धर्मं श्वेतकेतुर्न चक्षमे । चकार चैव मर्यादामिमं स्त्रीपुंसयोर्भुवि । ४७३०

मानुषेषु महाभागे नत्वेवान्येषु जन्तुषु । तदाप्रभृति मर्यादा स्थितेयमिति नः श्रुतं ।

व्युच्चरन्त्याः पतिं नार्थ्या अद्यप्रभृति पातकं । भ्रूणहत्यासमं घोरं भविष्यत्यसुखावहं ।

भार्यां तथा व्युच्चरतः कामारब्रह्मचारिणीं । पतिव्रतामेतदेव भविता पातकं भुवि ।

पत्या नियुक्ता या चैव पत्नी पुत्रार्थमेव च । न करिष्यति तस्याश्च भविष्यति तदेव हि ।